

АРХІТЕКТУРНИЙ ОРДЕР, ЯК ЗРАЗОК ДОСКОНАЛОСТІ І ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ФОРМИ

Надкернична Т.М., ст. викладач,¹

Казимір Д.Ю., студентка²

¹Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»
(Україна, м. Київ)

²Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна,
м. Київ)

Анотація – у статті розглянуто архітектурний ордер, який не зважаючи на його зовнішні декоративні зміни зберігає власне первинне призначення. Та насамперед має досконалі, перевірені часом пропорції і закономірності.

Ключові слова – архітектурний ордер, архітектурна форма, модуль

Постановка проблеми. Класичні архітектурні форми, які відображають архітектоніку стійко-балкової системи, сприяють засвоєнню законів побудови архітектурної форми споруд : пропорційність, ритм, масштабність. Пластика класичних форм найбільш показово розкриває принцип конструктивності, закладений у античні часи.

Основна частина. Архітектурний ордер - у традиційному розумінні це тип архітектурної композиції, що складається з вертикальних та горизонтальних елементів. В іншому формулюванні: порядок або послідовність використання елементів в архітектурі певного стилю. Включає систему пропорцій, наказує склад і форму елементів, а також їх взаєморозташування. У такому традиційному розумінні архітектурний ордер має тріадну структуру: всі його частини, великі та малі, поділяються на три: постамент (стереобат), несуча частина (колона) та несомі (антаблемент). Колона ділиться на три частини: база, фуст, капітель. Антаблемент також поділяється на три частини (знизу догори): архітрав, фриз, карниз. База має карниз п'єдесталу, ступ, вал (рис.1).

Членування архітектурного ордера на несучі та несомі частини, пов'язані системою виразних архітектурних об'єктів, зробило ордерну систему до середини V ст. до зв. е. гнучким художнім прийомом архітектури грецької класики Ордерні принципи допомогли створити тектонічно ясний архітектурний образ, виробити пропорційні людині архітектурні масштаби. Можливості різного (іноді навіть умовного) застосування архітектурного ордера для характеристики інших архітектонічних систем (напр., стіни) багато в чому обумовлюють індивідуальність давньогрецьких споруд в епоху класики, а також широке застосування архітектурного ордера в пізніші історичні епохи (в архітектурі Стародавнього Риму, Відродження, бароко, класицизму).

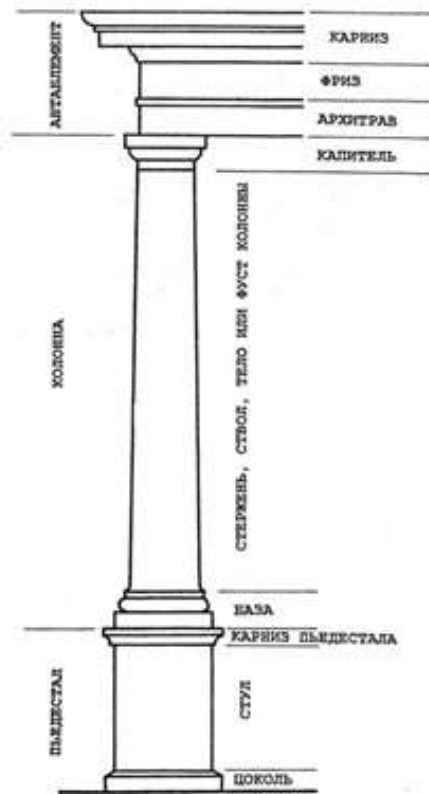

Рис.1 Структура архітектурного ордера [6]

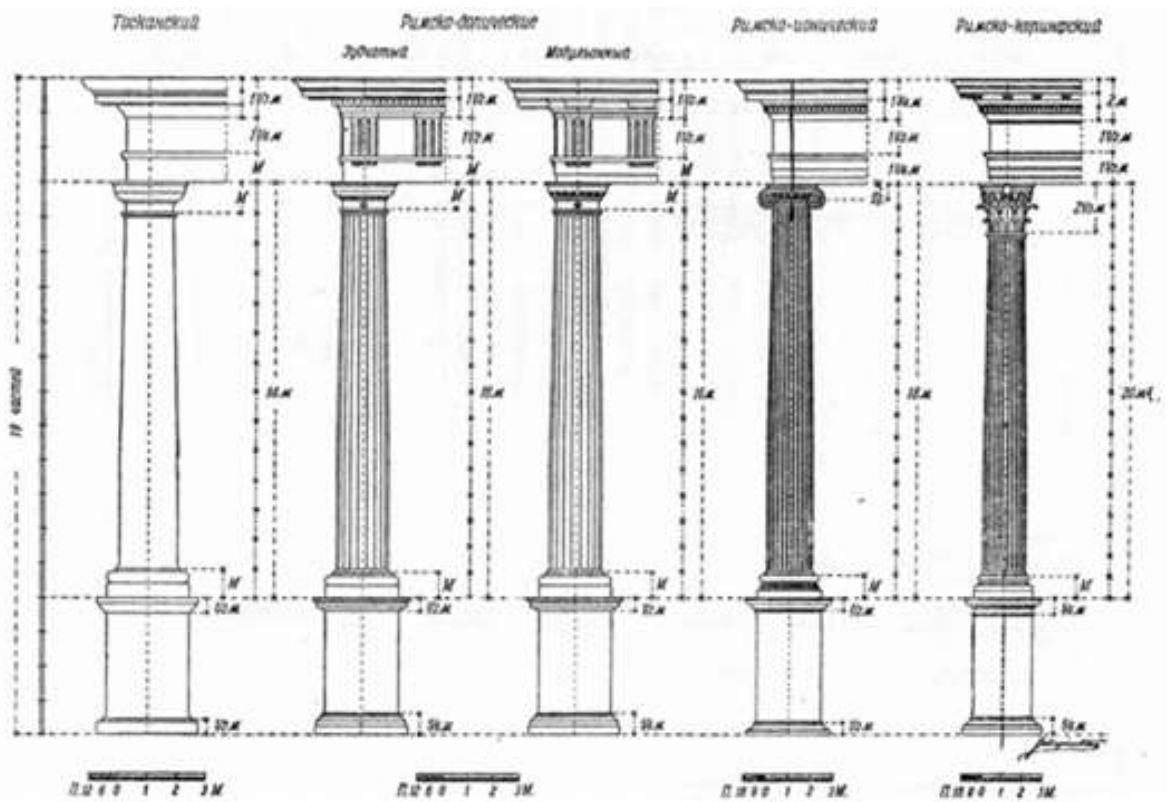

Рис.2 Римські ордери в деталях [7]

З історичної точки зору римляни були першими хто застосував розрахунки для побудови ордеру, саме їх можна вважати засновниками пропорцій для цієї архітектурної форми. Сучасне уявлення про римські ордерні системи склалося як сукупність пам'яток античного Риму, що дійшли до теперішнього часу, теоретичних вишукувань Вітрувію та творчого переосмислення цієї спадщини архітекторами епохи Відродження, що залишили по собі теоретичні праці та практично керівництва щодо застосування ордерних систем. Вітрувій, який жив у I столітті до н. е., у період правління Цезаря і Октавіана Августа, склав опис чотирьох ордерів: доричного, іонічного, коринфського та тосканського (рис.2).

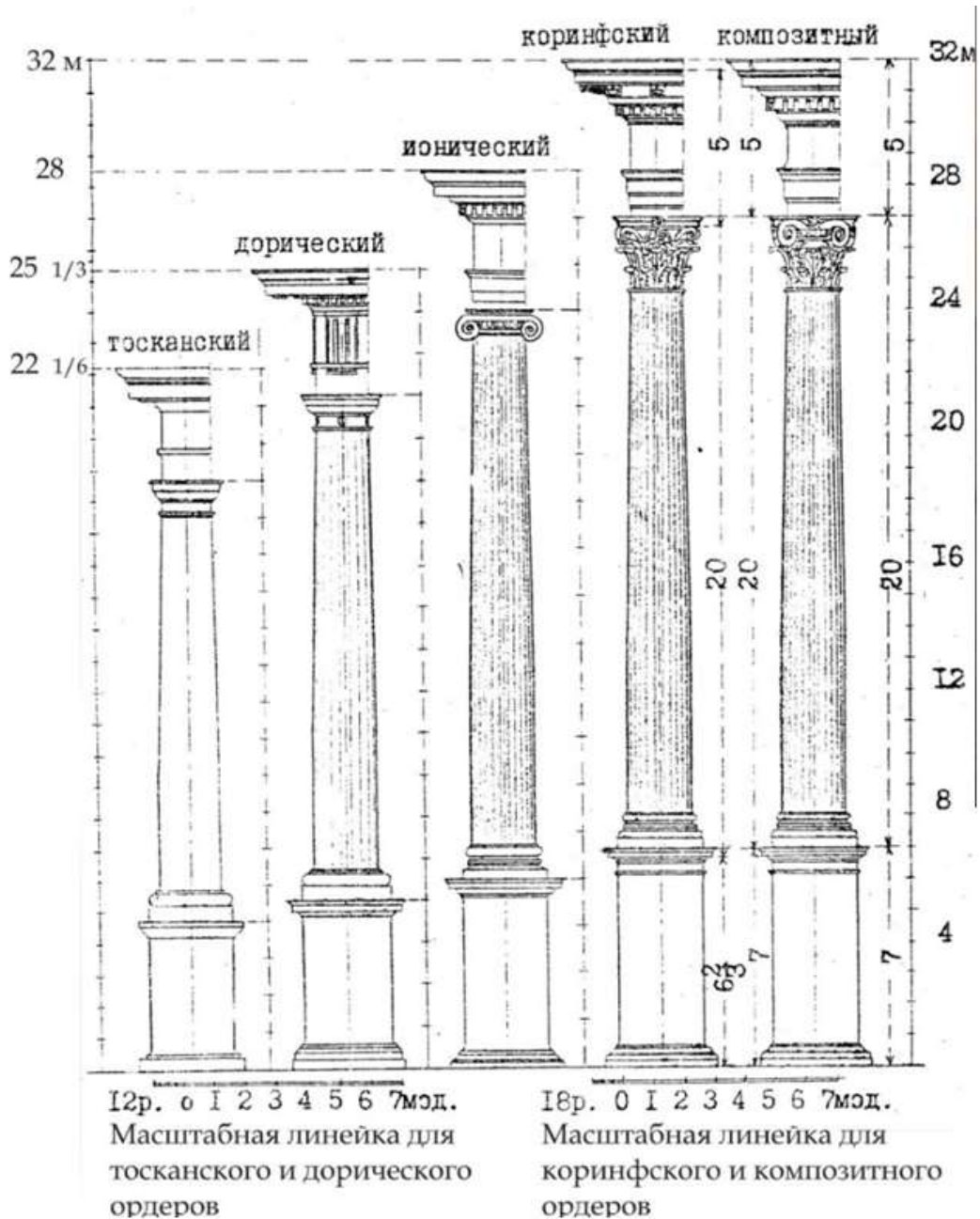

Рис.3 Пропорційний ряд ордерів [8]

Античне обґрунтування ордерної системи вперше було зроблено римським теоретиком архітектури Вітрувієм. Стародавні греки вважаються винахідниками трьох класичних архітектурних ордерів. За визначенням Вітрувія, в доричному ордері вони бачили «пропорції, міцність і красу чоловічого тіла», в іонічному — «витонченість жінок», а коринфську колону створювали в наслідування «дівочої стрункості».

Вітрувій співвідносив пропорції ордерів з ладами давньогрецької музики, або модусами: строгим дорійським, радісним іонійським, бурхливим фригійським. Взнявши за модуль «слід» від колони на стилобаті, її нижній діаметр (ембат), Вітрувій канонізував пропорційні відносини величин: для доричного ордера відношення висоти колони до ембату дорівнює 1:7, для іонічного – 1:8, для коринфського – 1:9 .

Ордери таким чином вишиковуються в пропорційний ряд від найпотужнішого доричного до витонченого коринфського (рис.3). Вітрувій вважав, що вибір того чи іншого ордера визначається тим, якому божеству присвячується храм, хоча греки використовували ордери вільно, поєднуючи їх один з одним.

Висновок. Безліч людей пов'язаних із будівництвом, дизайном і архітектурою постійно намагаються віднайти новітні рішення для їх проєктів. Та всі їх новітні ідеї всеодно мають за основу ту саму незмінну та ідеальну, перевірену роками, базу. Знання особливостей побудови архітектурних ордерів надає можливість у подальшому вільно володіти системою пропорцій та грамотно використовувати певні деталі при проєктуванні будівель різного функціонального призначення. Найперше, з чого починають свій навчальний шлях архітектори – це архітектурний ордер. Напевно, чогось найбільш класичного не можна і назвати.

Бібліографічний список

1. Основы архитектурной композиции и проектирования / Под ред. А.А. Тица.- К.: Выща шк., 1978
2. Михайловский И.Б. Теория классических архитектурных форм. – М.: Издательство всесоюзной Академии архитектуры, 1937
3. Михайловский И.Б. Архитектурные формы античности. – 4-е изд.- М.: Издательство Академии архитектуры СССР, 1949
4. Виньола Дж. Б. Архитектурные ордера. Памятная книжка для архитекторов / Текст и рис. Тьерри: Пер. с франц. П. Федорова. – СПб.: Изд., И.И. Иванова, 1897
5. Виньола Дж. Б. Правило пяти ордеров архитектуры / Пер. А.Г. Габричевского; Вазари, Данти, Бальоне, Милиция. Жизнеописания Вильолы / Пер. А.И. Венедиктова; комментарии Г.Н. Емельянова. – М.: Изд. Всес. Ак. Архит., 1939
6. <https://photogrammetria.ru/222-arhitekturnye-ordera.html>
7. <https://studopedia.org/4-59013.html>
8. <https://art-grea.ru/grecheskie-i-rimskie-ordera.html>